

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวกับการรับสินบน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๙
เทศบาลตำบลหนองหงส์ อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์

ความเสี่ยงการทุจริตหมายถึงความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับ ผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริตตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริตหรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่นหรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีกรนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมี มาตรการระบบหรือ แนวทางในบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็น มาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยง ก่อนปฏิบัติงานทุกครั้งและแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติ ของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการ รับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายใน จะเป็นในลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยงเป็นการสอบทานเป็นลักษณะ Post-Decision

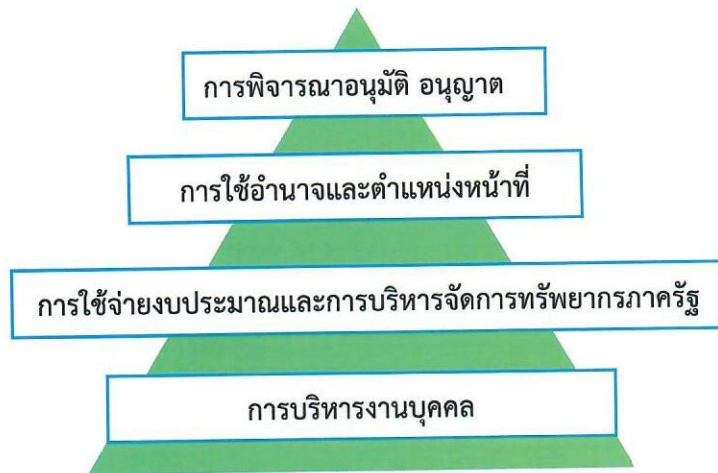
องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริตประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดัน หรือแรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาสซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุม กำกับ ควบคุมภายในของ องค์กรมีจุดอ่อนและ Rationalization หรือการหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎี สามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

แบ่งประเภทความเสี่ยงการทุจริต ออกเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต การกึ่งให้บริการประชาชนอนุมัติ หรือ อนุญาตตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘
๒. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๓. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ
๔. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการบริหารงานบุคคล

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๑. การระบุความเสี่ยง

๒. การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง

๓. เมตริกส์ระดับความเสี่ยง

๔. การประเมินการควบคุมความเสี่ยง

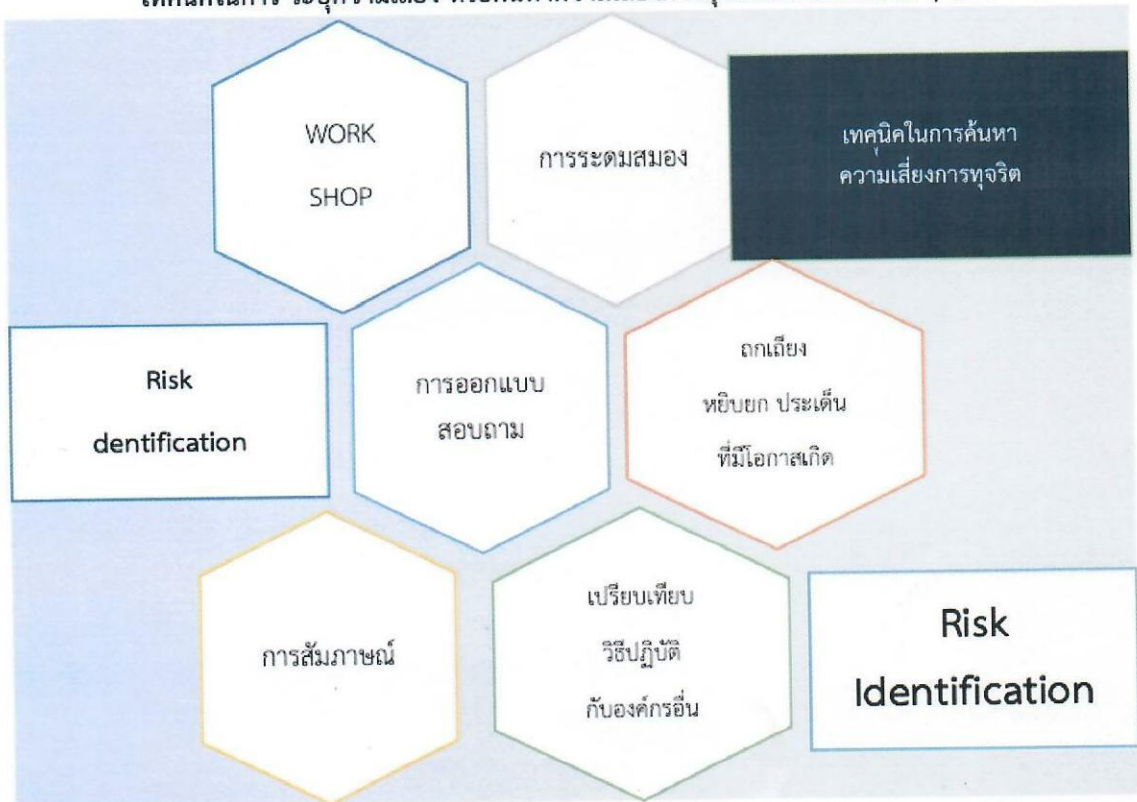
๕. แผนบริหารความเสี่ยง

การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

นำข้อมูลที่ได้จากขั้นเตรียมการในส่วนรายละเอียดขั้นตอน แนวทางเกณฑ์การปฏิบัติงานของ กระบวนการที่จะทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ซึ่งในขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้น ย่อมประกอบไปด้วย ขั้นตอนย่อย ในการระบุความเสี่ยงให้ทำการระบุความเสี่ยง อธิบายรายละเอียด รูปแบบ พฤติกรรมความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยง การทุจริตเท่านั้น และในการประเมินต้องคำนึงถึงความเสี่ยงในภาพรวมของการดำเนินงานเรื่องที่จะทำการประเมินด้วย เนื่องจากในกระบวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอนอาจไม่พบ ความเสี่ยง หรือโอกาสเสี่ยงต่ำ แต่อาจพบว่ามีความเสี่ยงในเรื่องนั้น ๆ ในการดำเนินงานที่ไม่ได้อยู่ใน ขั้นตอนก็เป็นได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าหน่วยงานจะมีมาตรการป้องกันหรือแก้ไขความเสี่ยงการทุจริตนั้นอยู่ แล้ว นำข้อมูลรายละเอียดดังกล่าวลงในประเภทของความเสี่ยงซึ่งเป็น Known Factor หรือ Unknown Factor

Known Factor	ความเสี่ยงทั้ง ปัญหา/พฤติกรรมที่เคยรับรู้ว่าจะเกิด มาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำหรือมี ประวัติ มีตำนานอยู่แล้ว
Unknown Factor	ปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากกรพยากรณ์ ประมาณการ ล่วงหน้า ในอนาคต ปัญหา/พฤติกรรม ความเสี่ยงที่ อาจจะเกิดขึ้น (คิดล่วงหน้าตีตนไปก่อนไข้เสมอ)

เทคนิคในการ ระบุความเสี่ยง หรือค้นหาความเสี่ยงการทุจริตด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

ตารางระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริตประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน		
ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย
๑	สูงมาก	มีโอกาสเกิดขึ้นเป็นประจำ หรือ มีโอกาสเกิดขึ้นมากกว่า ๕ ครั้ง/ปี
๒	สูง	มีโอกาสเกิดขึ้นบ่อย หรือ มีโอกาสเกิดขึ้นไม่เกิน ๔ ครั้ง/ปี
๓	ปานกลาง	มีโอกาสเกิดขึ้นบางครั้ง หรือ มีโอกาสเกิดขึ้นไม่เกิน ๓ ครั้ง/ปี
๔	น้อย	มีโอกาสเกิดขึ้นน้อยมาก หรือ มีโอกาสเกิดขึ้น ๒ ครั้ง/ปี
๕	น้อยมาก	มีโอกาสเกิดขึ้นได้ยาก หรือ มีโอกาสเกิดขึ้น ๑ ครั้ง/ปี

ตารางระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)			
ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย (ผลกระทบด้านการเงิน)	คำอธิบาย (ผลกระทบที่ไม่ใช่ด้านการเงิน)
๑	สูงมาก	ความเสียหายตั้งแต่ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป	เกิดความเสียหายต่อรัฐ เจ้าหน้าที่ถูกกลโกงซึ่ง มูลความผิด เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม
๒	สูง	ความเสียหายตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐-๑,๐๐๐,๐๐๐บาท	ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบด้านความ โปร่งใส สื่อมวลชนลงข่าวอย่างต่อเนื่องและ สังคมให้ความสนใจ
๓	ปานกลาง	ความเสียหายตั้งแต่ ๒๕๐,๐๐๐-๕๐๐,๐๐๐ บาท	หน่วยงานที่มีอำนาจในการตรวจสอบเข้า ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง
๔	น้อย	ความเสียหายตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐- ๒๕๐,๐๐๐ บาท	ปรากฏข่าวลือที่อาจพาดพิงคนภายใน หน่วยงาน มีคนร้องเรียน แจ้งเบาะแส
๕	น้อยมาก	ความเสียหายตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ หรือน้อยกว่า	แทบจะไม่มี

การกำหนดระดับความเสี่ยง (Degree of Risk) โดยใช้ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริตคูณด้วยระดับความรุนแรงของผลกระทบ ซึ่งระดับความเสี่ยงกำหนดไว้เป็น ๔ ระดับ และจัดทำแผนภูมิความเสี่ยง

$$\text{ระดับความเสี่ยง} = \text{ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต} \times \text{ความรุนแรงของผลกระทบ}$$

ลำดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
๑	ความเสี่ยงระดับสูงมาก	๑๕ - ๒๕
๒	ความเสี่ยงระดับสูง	๙ - ๑๔
๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง	๔ - ๘
๔	ความเสี่ยงระดับต่ำ	๑ - ๓

แผนภูมิความเสี่ยง					
โอกาส	ผลกระทบ				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
๔	๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
๓	๓	๖	๙	๑๒	๑๕
๒	๒	๔	๖	๘	๑๐
๑	๑	๒	๓	๔	๕

แผนภูมิความเสี่ยง					
โอกาส	ผลกระทบ				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
๔	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
๒	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง
๑	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง

- หมายเหตุ : ๑. หน่วยงานใดที่ไม่มีภารกิจอนุมัติ อนุญาต ตาม พรบ. การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ ให้ระบุว่า “ไม่มีความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นการรับสินบน ในกระบวนการอนุมัติ อนุญาต ตาม พรบ. การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของ ทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘”
๒. เกณฑ์กำหนดความเสี่ยงสามารถปรับเปลี่ยนคำอธิบายได้ตามความเหมาะสมกับระดับความเสี่ยงของหน่วยงาน
๓. เกณฑ์กำหนดระดับความรุนแรงสามารถปรับเปลี่ยนคำอธิบายได้ตามความเหมาะสมกับระดับความเสี่ยงของหน่วยงาน

การประเมินความเสี่ยงในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ เทศบาลตำบลหนองหงส์ อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์

ลำดับ	ประเด็นความเสี่ยง	การเหตุการณ์ความเสี่ยง	การทุจริต	ระดับของความเสี่ยง			วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง
				ต่ำ	กลาง	สูง	
๑	การอนุมัติอนุญาต ตามพรบ.การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘	เจ้าหน้าที่เรียกเก็บผลประโยชน์ระหว่างการพิจารณาตรวจสอบเอกสารหลักฐาน ประกอบการพิจารณา ขออนุมัติ/อนุญาต อนุมัติการเรียกเก็บทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด เพื่อผลประโยชน์แห่งความรวดเร็ว ในการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต การรับทรัพย์สิน หรือ ประโยชน์อื่นใด เพื่อดำเนินการอนุมัติ อนุญาตแก่เอกสาร หรือหลักฐานหรือผู้อนุญาตที่กำหนดไม่ ครบถ้วน รับสินบนจากผู้ขอ อนุญาตก่อสร้าง อาคาร รื้อถอน ดัดแปลง เพื่อให้ตรวจผ่าน มาตราฐาน	✓	✓	✓	✓	ผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานแสดงเจตนากรณีไม่รับทรัพย์สิน หรือ ประโยชน์อื่นใด จากการปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy) หน่วยงานมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ ในการ จัดเก็บค่าธรรมเนียม โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่จัดทหคู่มือการปฏิบัติงาน และ แสดงแผนผัง การปฏิบัติงาน (Work Flow) โดย มีขั้นตอนการ ปฏิบัติงาน และการขอระยะเวลา ชัดเจน และปิดประกาศคู่มือ สำหรับ ประชาชน ไว้ ณ สถานที่ที่กำหนดให้ยื่นคำขอและเผยแพร่ ทางสื่อต่างๆ เช่นประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์หน่วยงานมีการจัด ประชุมทบทวนความเข้าใจ ในการปฏิบัติงาน และมีกรอบรม เสริมสร้างคุณธรรม และจริยธรรมให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่เห็น แก่ ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ ซื่อสัตย์สุจริตอยู่เสมอ

ลำดับ	ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	เหตุการณ์ความเสี่ยง การทุจริต	ระดับของความเสียหาย			วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง
			ต่ำ	กลาง	สูง สูงมาก	
๒.	การใช้อำนาจตาม กฎหมาย/การให้บริการ ตามภารกิจ	<p>๑. เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจในทางมิชอบ เพื่อเรียกรับผลประโยชน์เพื่อให้เกิดผล ต่อการสนับสนุนแผนงานหรือโครงการ</p> <p>๒. การรับของขวัญจากบุคคลอื่น เพื่อช่วยเหลือบุคคลนั้นได้ผลประโยชน์ จากองค์กร</p>	✓			<p>๑. จัดทำประกาศมาตรการป้องกันกรณีรับสินบน</p> <p>๒. หน่วยงานมีการจัดประชุมพบพวคนความ เข้าใจใน การปฏิบัติงาน ใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและมีภารกิจ อบรมเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม ให้ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ให้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตอยู่เสมอ เช่น กิจกรรม No Gift Policy</p>
๓.	การจัดซื้อจัดจ้าง	<p>๑. การรับผลประโยชน์เพื่อเอื้อให้เกิด การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะให้กับ ผู้ประกอบการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย</p> <p>๒. มีการรับสินบน/เรียกรับเงิน/ ของขวัญ/สินน้ำใจ/การเลี้ยงรับรอง ซึ่งนำไปสู่การเอื้อประโยชน์ให้กับ คู่สัญญา</p>	✓	✓		<p>๑. ผู้บังคับบัญชามีการควบคุมและติดตามการทำงานอย่าง ใกล้ชิดมีการสอบถามและกำกับให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบ อย่างเคร่งครัด</p> <p>๒. จัดทำและเผยแพร่แผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง</p> <p>๓. รายงานผลการจัดซื้อจัดจ้างต่อผู้บริหาร</p> <p>๔. มีขั้นตอนเสนอการเห็นชอบผ่านสายงานตามลำดับ และมี กำหนดอำนาจอนุมัติตามวงเงินที่เหมาะสม</p> <p>๕. โครงการมีกรอบมให้ความรู้แก่คณะกรรมการการจัดซื้อจัดจ้าง ผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุ ประจำปี</p>

ลำดับ	ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	เหตุการณ์ความเสี่ยง การทุจริต	ระดับของความเสียหาย				วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง
			ต่ำ	กลาง	สูง	สูงมาก	
๔.	การบริหารงานบุคคล	๑.การเรียกรับเงินผลประโยชน์เพื่อรับ พนักงานจ้างหรือลูกจ้างเข้าทำงาน	✓				<p>๑. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์การรับสมัครพนักงานหรือลูกจ้างผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ตามช่องทางต่าง ๆ</p> <p>๒. วางมาตรการห้ามเจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่ในการรับสมัครพนักงานเรียกรับผลประโยชน์ในการรับพนักงานจ้างหรือลูกจ้างเข้าทำงาน</p> <p>๓. หากมีการฝ่าฝืนหรือกระทำผิดตามแนวทางปฏิบัติดังกล่าวข้างต้นจะต้องได้รับการพิจารณาทางวินัยตามระเบียบข้อบังคับ</p> <p>๔. มีขั้นตอนกระบวนการในการแต่งตั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องในการพิจารณารับบุคคลเข้าปฏิบัติงานอย่างโปร่งใสเป็นธรรม ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน</p>